

Overgooise Zoom

bij Almere, 2017

Statuspagina

Titel	Visserijkundig Onderzoek Overgooise Zoom bij Almere, 2017
Samenstelling	Sportvisserij Nederland Postbus 162 3720 AD BILTHOVEN
E-mail	info@sportvisserijnederland.nl
Homepage	www.sportvisserijnederland.nl
Opdrachtgever	HSV-Ons Genoegen-Almere
Homepage	http://www.hsvog.nl
Auteur(s)	Ing. R.A.A. van Aalderen
E-mailadres	aalderen@sportvisserijnederland.nl
Aantal pagina's	40
Trefwoorden	Flevoland, Almere, Overgooise Zoom, visserijkundig onderzoek
Versie	Definitief
Projectnummer	AVK 2017013
Registratienummer	2deL1348/17
Datum	10 juli 2017

Bibliografische referentie:

R.A.A. van Aalderen, 2017. Visserijkundig onderzoek Overgooise Zoom bij Almere, 2017. Sportvisserij Nederland, Bilthoven in opdracht van HSV-Ons Genoegen-Almere.

© Sportvisserij Nederland, Bilthoven

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de copyrighthouder en de HSV-Ons Genoegen-Almere.

Sportvisserij Nederland is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Sportvisserij Nederland.

Leijenseweg 115
Postbus 162
3720 AD Bilthoven
Telefoonnr.: 030-6058400
Faxnr.: 030-6039874

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
2	Algemene gegevens.....	6
	2.1 Gebiedsbeschrijving	6
	2.2 Bereikbaarheid en bevisbaarheid	6
	2.3 Visrecht en bevissing	6
	2.4 Visserijbeheer	7
3	Viswatertypering en draagkracht	8
	3.1 Typering van de Overgooise Zoom.....	8
	3.2 Draagkracht van de Overgooise Zoom.....	10
4	Uitvoering van het visserijkundig onderzoek	11
	4.1 Visstandbemonstering.....	11
	4.2 Visonderzoek en gegevensverwerking	12
5	Resultaten visserijkundig onderzoek	13
	5.1 Soortensamenstelling.....	13
	5.2 Lengte-frequentie en conditie.....	14
	5.3 Bestandschatting	17
6	Bespreking en knelpunten	18
	6.1 Bespreking	18
	6.2 Knelpunten	19
7	Aanbevelingen	20
	7.1 Visuitzet.....	20
	7.2 Hoog bezette karpervijver	21
	7.3 Inrichtingsmaatregelen	21
	7.4 Gemeentelijk beheerplan viswateren opstellen	23
	7.5 Factsheet visserij.....	23
	7.6 Evaluatieonderzoek en subsidie	24
	Literatuur.....	26
	Bijlagen	26

Samenvatting

Op 20 februari 2017 is op verzoek van HSV-Ons Genoegen-Almere te Almere door Sportvisserij Nederland een visserijkundig onderzoek uitgevoerd in de Overgooise Zoom. HSV-Ons Genoegen-Almere heeft het onderzoek aangevraagd om de uitgangspunten voor het toekomstige beheer vast te stellen.

Tijdens het onderzoek zijn de soortsamenstelling, de lengteopbouw van de verschillende vissoorten en de conditie van de vis vastgelegd. De visstandbemonstering is uitgevoerd met behulp van zegen- en elektrovisserij.

Op grond van het doorzicht van het water en het oppervlak waterplanten is de vijver getypeerd als het brasem-snoekbaars viswatertype. Tijdens het visstandonderzoek zijn elf vissoorten aangetroffen. De soortendiversiteit is daarmee gemiddeld voor dit watertype. De visstand bestaat qua aantallen voornamelijk uit blankvoorn (55%), baars (19%) en vetje (16%). De visbiomassa wordt gedomineerd door karper (75%). De snoek is de belangrijkste roofvissoort (15%).

Er zijn enkele knelpunten ten aanzien van de visstand en de sportvisserij. De Overgooise Zoom biedt vooral in de wintermaanden weinig schuilgelegenheid voor vis. Hierdoor kan predatie door aalscholver een groot effect hebben. Vis met een lengte van 10-40 cm is nauwelijks aangetroffen.

Verder is de slechte toegankelijkheid van de noordoever een knelpunt. De noordoever is begroeid met een dichte rietkraag, vissen vanaf deze oever is daardoor onmogelijk.

Het rapport wordt besloten met een aantal aanbevelingen:

- Om voor de jeugd een interessant viswater te creëren kan de kleine oostelijke kom van de Overgooise Zoom worden beheerd als hoog bezette karpervijver. Er dient op dit deel jaarlijks 75 kg tweejarige karper uitgezet te worden. Het oostelijk deel moet dan wel met behulp van hekwerk afgeschermd worden van het westelijke deel.
 - Aanleggen van onderwaterstructuren in de vorm van 'vissenbossen'. Vissenbossen bestaan uit twee evenwijdige palenrijen met daartussen grof snoeihout en bieden vis tot circa 40 cm schuilgelegenheid in de wintermaanden.
 - Aanleggen 9 vissteigers langs de noordoever.
 - In overleg met de gemeente parkeervoorzieningen aanleggen.
 - In overleg met de gemeente en waterschap een sportvisserijplan opstellen voor de gemeente Almere.
-

1 Inleiding

Op verzoek van HSV-Ons Genoegen-Almere Almere is op 20 februari 2017 door Sportvisserij Nederland een visserijkundig onderzoek uitgevoerd in de Overgooise Zoom te Almere (zie figuur 1.1).

De aanleiding voor het onderzoek is dat HSV-Ons Genoegen-Almere de Overgooise Zoom wil ontwikkelen tot een specifiek hengelsportwater, waar jeugdevenementen en viswedstrijden georganiseerd kunnen worden. Om tot een goed beheer te komen is eerst inzicht nodig in de huidige situatie qua visstand en milieu.

Figuur 1.1 Overzichtskartaal Overgooise Zoom te Almere.

Dit rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt het water, de sportvisserij en het gevoerd beheer beschreven. Hierop volgt in hoofdstuk 3 een uitleg over de visstandtypering van de Nederlandse ondiepe en stilstaande wateren en over de draagkracht van een water. Hoofdstuk 4 beschrijft de uitvoering van het onderzoek en de gegevensverwerking, waarna in hoofdstuk 5 de resultaten van de visstandbemonstering worden gepresenteerd. In hoofdstuk 6 worden de resultaten besproken en worden knelpunten geformuleerd. Tot besluit worden in hoofdstuk 7 aanbevelingen gedaan op het gebied van visserijbeheer en inrichting. Het rapport wordt besloten met bijlagen.

2 Algemene gegevens

2.1 Gebiedsbeschrijving

De Overgooise Zoom ligt aan de zuidoostzijde van Almere in de provincie Flevoland. De plas is in 2013 aangelegd als onderdeel van een park in het kader van de ontwikkeling van een nieuwbouwwijk. De diepte van het water is gemiddeld 1,3 meter. De maximale diepte is 1,6 meter. De plas is ongeveer 1.100 meter lang bij 100 meter breed. Het totale oppervlak is 9,9 hectare.

De oeverzone heeft een flauw talud. De totale oeverlengte is 3.950 meter. De bodem bestaat uit zand en klei. De oevers zijn deels beschoeid (zuid oever) en deels natuurlijk (noord oever).

De vegetatie in de (natte) oeverzone bestaat hoofdzakelijk uit riet. In de zomer is 1-3 % van het wateroppervlak bedekt met riet, daarnaast komen er een paar kleine veldjes met waterlelie voor, met een bedekkingspercentage van minder dan 1%.

Er staat geen stroming in het water. Het water wordt gevoed door regen- en kwelwater.

2.2 Bereikbaarheid en bevisbaarheid

De Overgooise Zoom ligt in een nieuwbouwwijk die nog in aanbouw is. Het water is goed bereikbaar met de auto en (brom)fiets. Rondom de plas liggen fiets- en voetpaden. Er is weinig parkeergelegenheid langs het water.

De plas zelf is vanaf de paden goed toegankelijk. In de vijver bevinden zich geen obstakels die het vissen vanaf de oever belemmeren. De noordoever is begroeid met een brede rietkraag en de diepte is aan deze zijde gering, wat het vissen vanaf de noordoever onmogelijk maakt.

2.3 Visrecht en bevisning

De eigenaar van de Overgooise Zoom is de gemeente Almere. De visrechten van de vijver zijn verhuurd aan HSV-Ons Genoegen-Almere Almere. HSV-Ons Genoegen-Almere heeft circa 4.500 leden en is aangesloten bij Sportvisserij Midwest Nederland. De Overgooise Zoom is ingebracht in de gezamenlijke lijst van viswateren behorend bij de VISpas. Iedere sportvisser met een VISpas mag hier dus vissen.

De bereikbaarheid en bevisbaarheid van het water bepalen grotendeels welke sportvisserijtypen er op het water worden uitgeoefend. De vereniging geeft aan dat er vooral recreatievissers op de plas vissen. De vangsten van de sportvissers zijn goed en bestaan hoofdzakelijk uit blank- en ruisvoorn. Het aantal visbezoeken ligt 's zomers rond de 5 sportvissers per dag.

2.4 Visserijbeheer

HSV-Ons Genoegen-Almere heeft sinds de aanleg in 2013 geen beheermaatregelen getroffen.

De visserij voorwaarden bij de VISpas gelden ook op de Overgooise Zoom.

Overzichtsfoto van het water met aan de rechterzijde de noordoever en aan de linkerkzijde een eilandje met grote keien in de oeverzone

3 Viswatertypering en draagkracht

3.1 Typering van de Overgooise Zoom

De inrichting van een water bepaalt in sterke mate welke visstand zich uiteindelijk kan ontwikkelen. De aanwezigheid van waterplanten is hierbij een belangrijke sturende factor. Waterplanten vervullen in meerdere opzichten een belangrijke functie voor de aanwezige visstand. De volgende typen waterplanten kunnen worden onderscheiden:

- bovenwaterplanten (emerse waterplanten, o.a. riet, lisdodde)
- onderwaterplanten (submerse waterplanten, o.a. waterpest, hoornblad)
- drijfbladplanten (o.a. gele plomp, waterlelie).

Veel vissoorten gebruiken in het voorjaar de (resten van) waterplanten om de eieren op af te zetten. Het zijn vooral de boven- en onderwaterplanten die hiervoor het meest worden benut. De planten bieden de vis daarnaast bescherming tegen predators (roofvis, visetende vogels) en beschutting tegen stroming. Vooral voor jonge vis is deze beschutting erg belangrijk. Op en tussen de planten bevinden zich bovendien tal van organismen die een belangrijke voedselbron vormen voor vis.

In een natuurlijke situatie is een geleidelijke overgang van land naar water te zien, waarbij oevervegetatie overgaat in bovenwaterplanten, gevolgd door drijfbladplanten en vervolgens onderwaterplanten. De taludhelling en het doorzicht van het water bepalen hierbij de groeimogelijkheden.

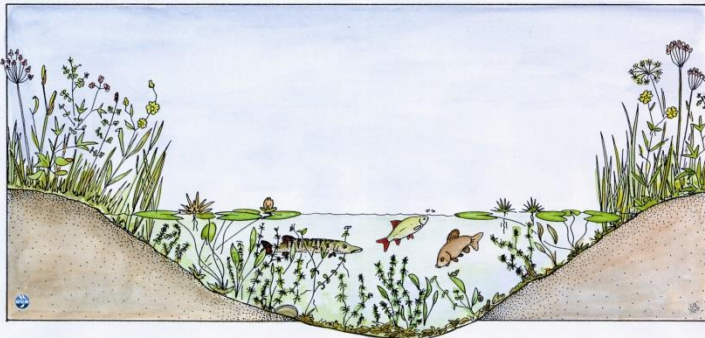
De verschillende typen wateren, variërend van helder en begroeid tot troebel en onbegroeid, zijn door Sportvisserij Nederland (Zoetemeyer & Lucas, 2007) onderverdeeld in vijf 'viswatertypen' (zie ook Figuur 3.1):

- het baars-blankvoorntype,
- het ruisvoorn-snoektype,
- het snoek-blankvoorntype,
- het blankvoorn-brasemtype,
- en het brasem-snoekbaarstypen.

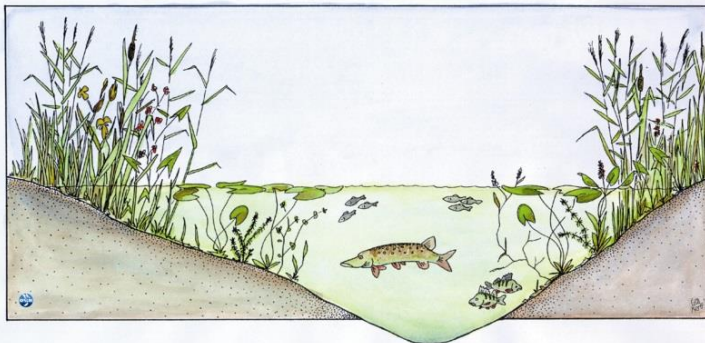
Figuur 3.1 De verschillende viswatertypen van het ondiepe, stilstaande water.

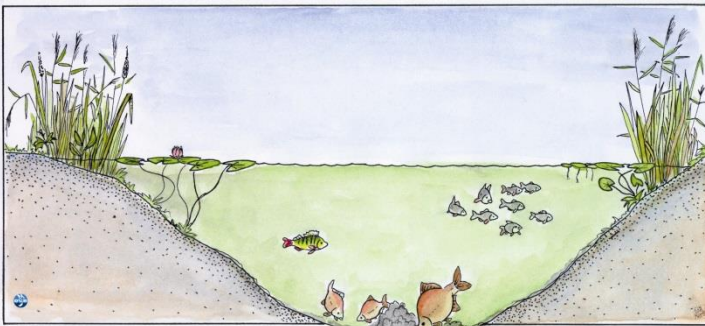
Baars-blankvoorn viswatertype
Waterplantenbedekking 10-60%
Draagkracht 10-100 kg/ha

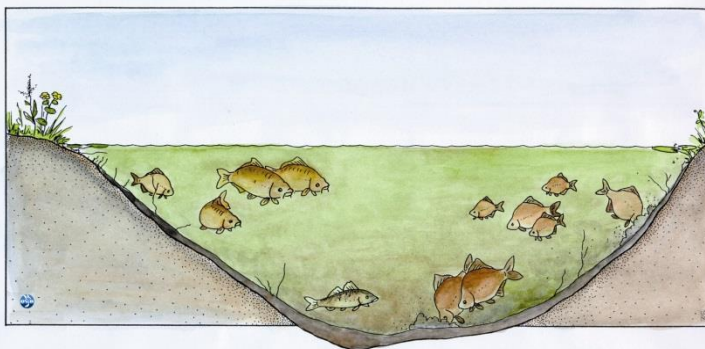
Ruisvoorn-snoek viswatertype
Waterplantenbedekking 60-100%
Draagkracht 100-350 kg/ha

Snoek-blankvoorn viswatertype
Waterplantenbedekking 20-60%
Draagkracht 300-500 kg/ha

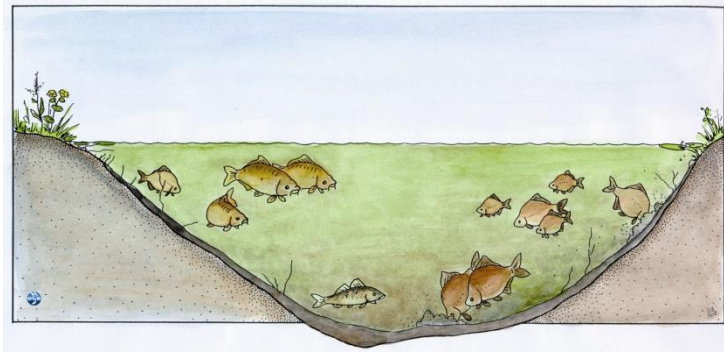
Blankvoorn-brasem viswatertype
Waterplantenbedekking 10-20%
Draagkracht 350-600 kg/ha

Brasem-snoekbaars viswatertype
Waterplantenbedekking 0-10%
Draagkracht 450-800 kg/ha

Er is geen milieuinventarisatie uitgevoerd. HSV-Ons Genoegen-Almere Almere heeft wel waarnemingen over zichtdiepte en waterplantenbedekking. De zichtdiepte is in de zomermaanden is ongeveer 50 cm en de waterplantenbedekking is minder dan 5%.

De waarnemingen van HSV-Ons Genoegen-Almere ten aanzien van de milieuomstandigheden geven geen aanleiding om problemen met de waterkwaliteit te verwachten.

De huidige situatie van de Overgooise Zoom: het brasem-snoekbaars viswatertype

De Overgooise Zoom wordt qua milieukenmerken getypeerd als het zogenaamde brasem-snoekbaars viswatertype. Dit viswatertype wordt gekenmerkt door een geringe aanwezigheid van waterplanten (minder dan 10% van het wateroppervlak) en een doorzicht rond de 40 cm. Kenmerkende vissoorten van dit watertype zijn blankvoorn en brasem en de belangrijkste roofvis is de snoekbaars. De biomassa aan snoek en baars is in dit type relatief klein.

3.2 Draagkracht van de Overgooise Zoom

Onder de draagkracht van een watertype wordt verstaan de **maximale** hoeveelheid vis (uitgedrukt in kilogrammen per hectare) die afhankelijk van de heersende milieuomstandigheden (bodemsamenstelling, voedselrijkdom, zichtdiepte, diepteverloop, waterplanten) bij een goede conditie van de kenmerkende vissoorten in dat watertype **kan voorkomen**.

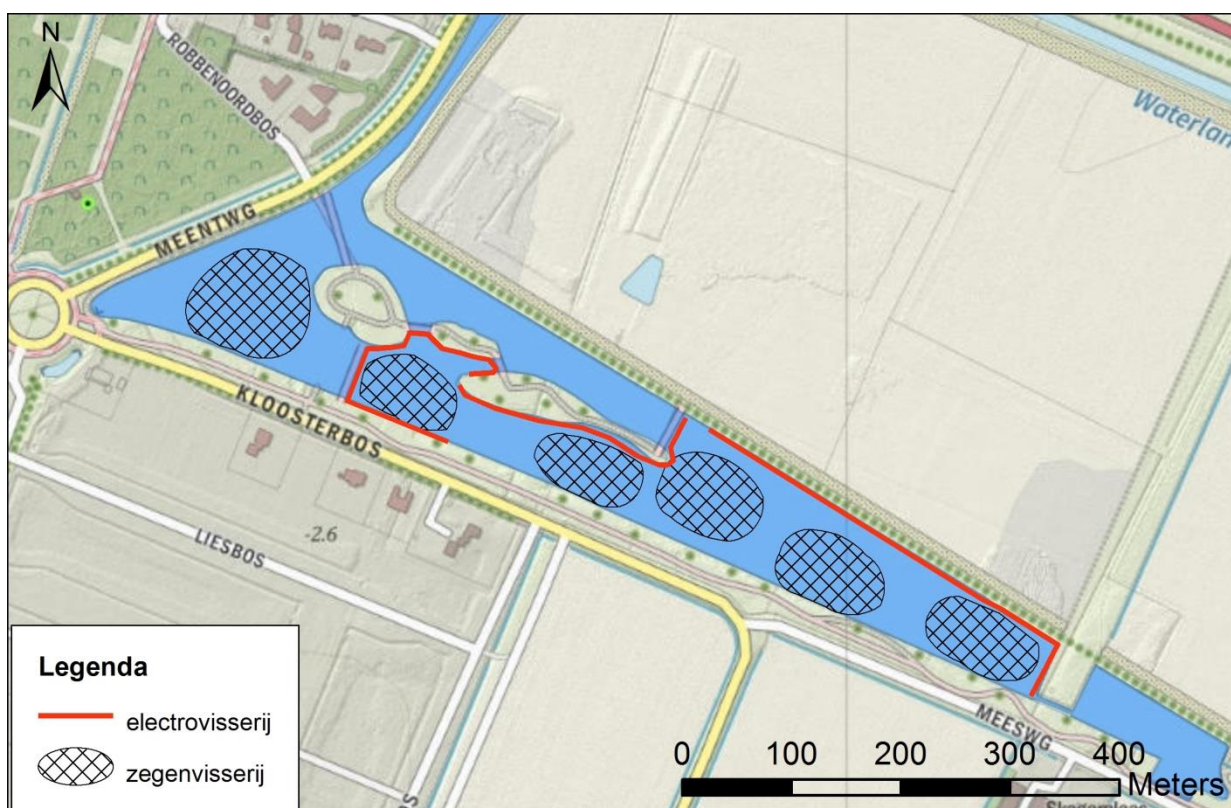
In een water van het brasem-snoekbaarstype is de draagkracht ongeveer 450 tot 800 kilogram vis per hectare, waarbij de spreiding in draagkracht afhankelijk is van de voedselrijkdom van het water, vooral het gevolg van de bodemsoort (zand, klei of veen). De voedselrijkdom is vrij hoog omdat de vijver een zand- / kleibodem heeft. In de Overgooise Zoom wordt de draagkracht op grond van de bodemsamenstelling en de heersende milieuomstandigheden geschat op maximaal 600 kilogram vis per hectare.

4 Uitvoering van het visserijkundig onderzoek

4.1 Visstandbemonstering

De visstandbemonstering is uitgevoerd met behulp van de zegen en het elektrovisapparaat. De zegen is een lang net dat in een grote cirkel wordt uitgevaren. Hiermee wordt het open water bevist. Er is een zegen van 220 meter lengte gebruikt, met een gestrekte maaswijdte van 24 millimeter in de zegenzak. In totaal zijn er zes zegentrekken uitgevoerd. Sportvisserij Nederland heeft de zegenvisserij uitbesteedt aan visserijbedrijf Kalkman. Met het elektrovisapparaat is de oeverzone bevist. Een klein deel van het water komt onder stroom te staan, waarin de vis verdoofd raakt en uit het water kan worden geschept met een schepnet. De gevangen vis is direct in teilen naar de verwerkingsplaats gebracht.

Met de zegen is circa 3,5 hectare water bevist (35%). Met het elektrovisapparaat is ongeveer 1.000 meter oever bevist, wat 25% van de totale oeverlengte is. Hiermee is voldaan aan de richtlijnen van STOWA (STOWA, 2010) voor Visstandbemonsteringen. De STOWA schrijft voor dat 10% van de oeverlengte elektrisch bevist moet worden en 10-35% van het wateroppervlak bevist moet worden met de zegen.

Figuur 4.1 Overzichtskartaal uitgevoerde visserijen.

4.2 Visonderzoek en gegevensverwerking

Alle gevangen vis werd kort voor het meten en wegen met een verdovingsmiddel licht verdoofd. Hierdoor kon de vis gemakkelijk gemeten en gewogen worden zonder veel kans op beschadiging en stressverschijnselen.

De gegevens zijn ingevoerd in het computerprogramma Piscaria. Piscaria is de landelijke databank van STOWA en Sportvisserij Nederland, waarin diverse onderzoeksbureaus, waterbeheerders en hengelsportorganisaties visserijgegevens invoeren. De databank wordt beheerd door Sportvisserij Nederland en is gekoppeld aan internationale netwerken. Voor meer informatie zie: www.piscaria.nl.

Het programma Piscaria berekent vervolgens tabellen, aandeelgrafieken, lengtefrequentieverdelingen en conditiegrafieken volgens de door STOWA vastgestelde standaarden, welke aansluiten bij de Kaderrichtlijn Water.

De vis werd onder andere met de zegen gevangen ...

...en aan land doorgemeten.

5 Resultaten visserijkundig onderzoek

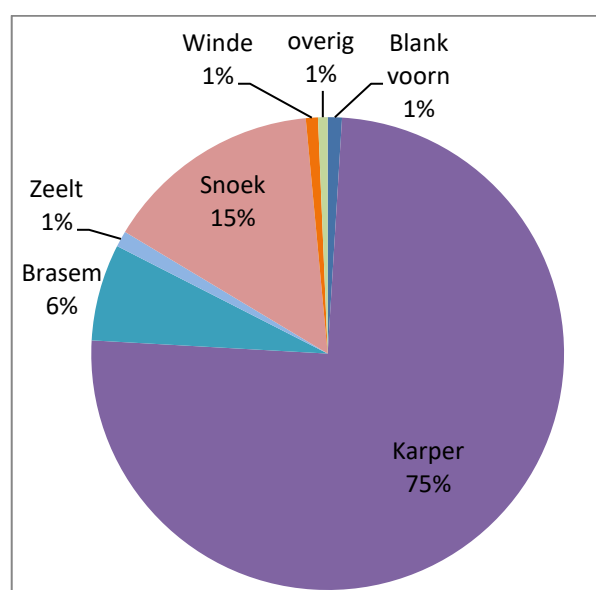
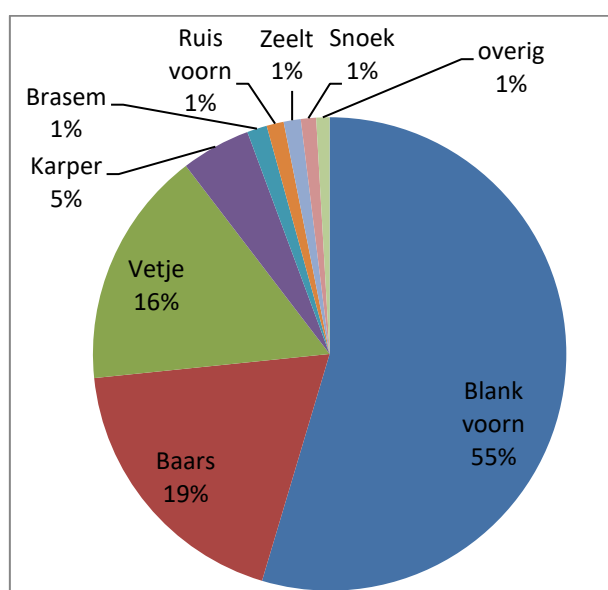
5.1 Soortensamenstelling

Tijdens de bemonstering van de Overgooise Zoom water zijn in totaal elf vissoorten gevangen. Er zijn 1.540 exemplaren gevangen, met een totaal gewicht van 412 kg. In de onderstaande tabel zijn van de gevangen vissoorten het aantal, gewicht en de lengte weergegeven.

Tabel 5.1 Gevangen vissoorten in Overgooise Zoom

Naam	Aantal	Kleinste cm	Grootste cm	Gewicht kg	Lichtste gram	Zwaarste gram
Baars	289	7	16	1,6	3	49
Brasem	21	25	54	27,3	153	2.104
Blankvoorn	841	6	18	4	2	65
Giebel	3	18	21	0,4	104	170
Karper	73	49	76	308,9	1.611	7.180
Kleine modderkruiper	9	9	12	0,1	4	10
Ruisvoorn	18	5	15	0,3	1	39
Snoek	16	57	107	61,5	1.135	10.170
Vetje	250	5	8	0,3	1	3
Winde	2	49	49	3,4	1.521	1.630
Zeelt	18	8	49	4,5	8	1.901
Totaal	1.540			412,3		

De vangst bestond qua aantallen voornamelijk uit blankvoorn gevolgd door blankvoorn (respectievelijk 55%, zie onderstaande linkergrafiek). Qua gewicht bestond de vangst voor het grootste deel uit karper (75% van het totale vangstgewicht, zie rechtergrafiek).

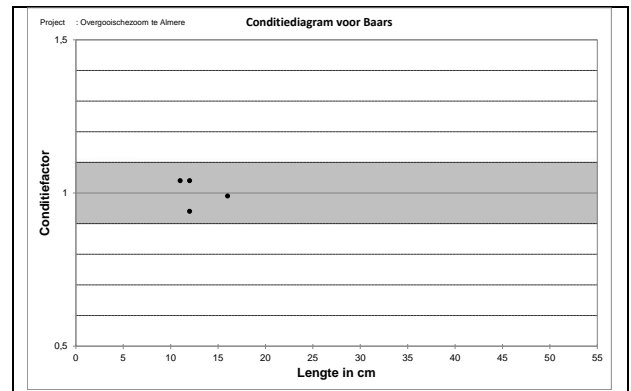
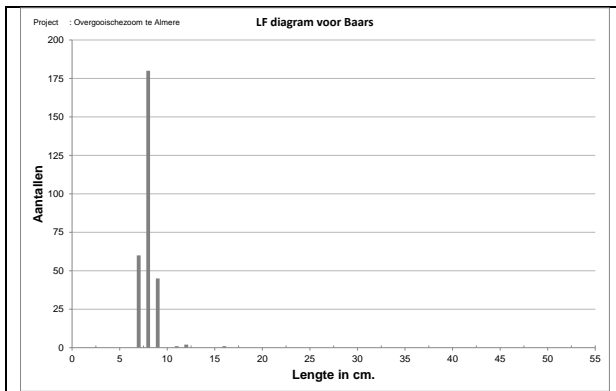

5.2 Lengte-frequentie en conditie

Van de belangrijkste vissoorten is de lengte-frequentieverdeling en de conditie in grafieken weergegeven. De grafieken zijn hieronder per vissoort toegelicht. Als maat voor de conditie van de vis wordt genomen de verhouding tussen het gemeten gewicht en het 'normaalgewicht' van de vis. Wanneer de conditiefactor kleiner is dan 0,9 is de conditie van de vis onvoldoende. Ligt de conditiefactor tussen de 0,9 en 1,1 dan is de conditie voldoende. Is de conditiefactor groter dan 1,1 dan is de conditie goed.

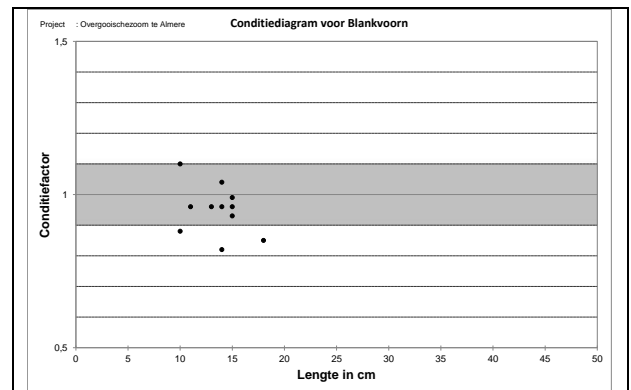
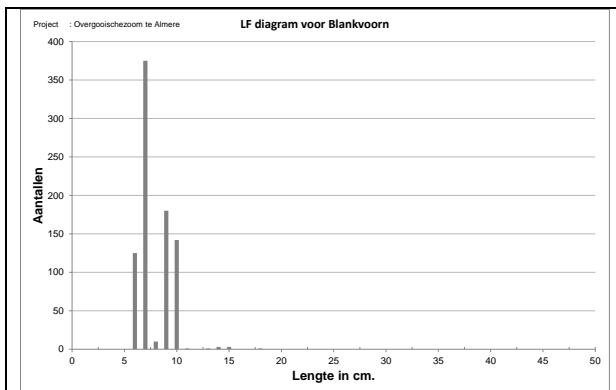
Baars

In totaal zijn 289 baarzen gevangen met een lengte die varieerde van 7 tot 16 cm. De conditie van de gevangen baarzen was voldoende.

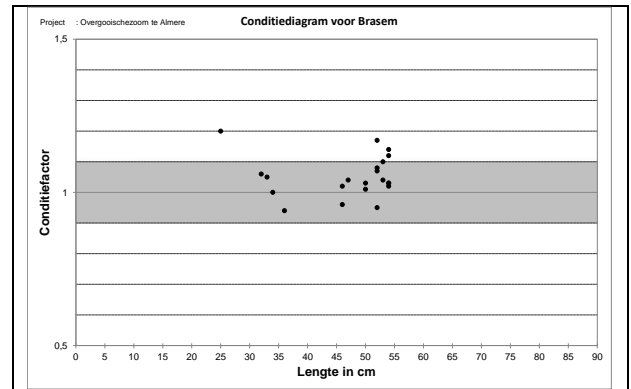
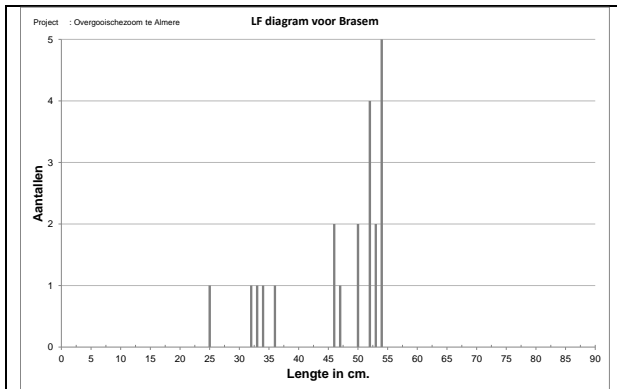
Blankvoorn

Van de vissoort blankvoorn zijn 841 exemplaren gevangen, variërend in lengte van 6 tot 18 cm, waarbij het overgrote deel een lengte van 6 tot 10 cm heeft. De blankvoorns verkeerden in een matige tot voldoende conditie.

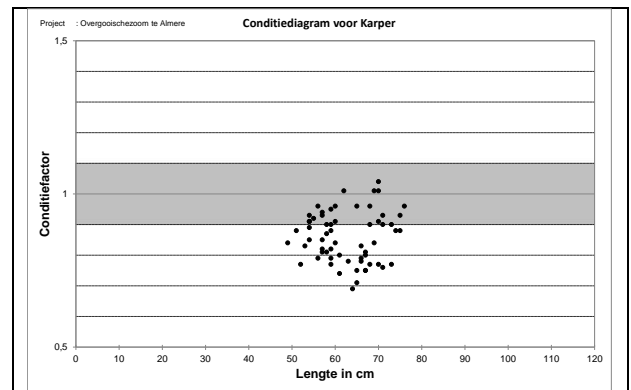
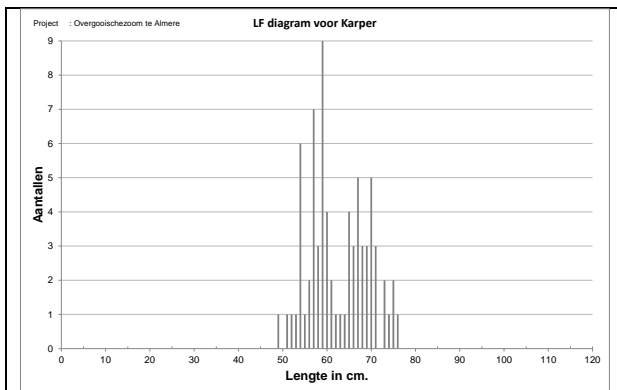
Brasem

In totaal zijn er 21 brasems gevangen. De lengte varieerde van 25 tot 54 cm. Het grootste deel van de brasems had een voldoende conditie.

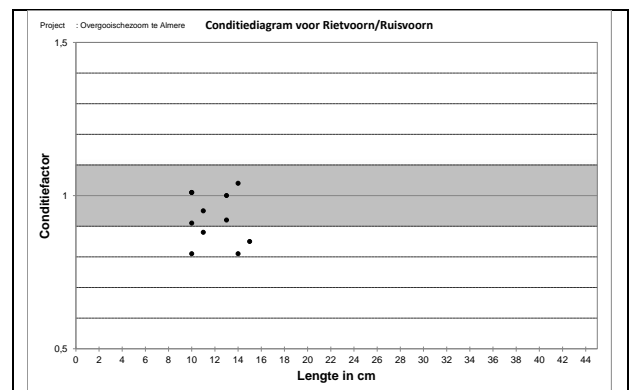
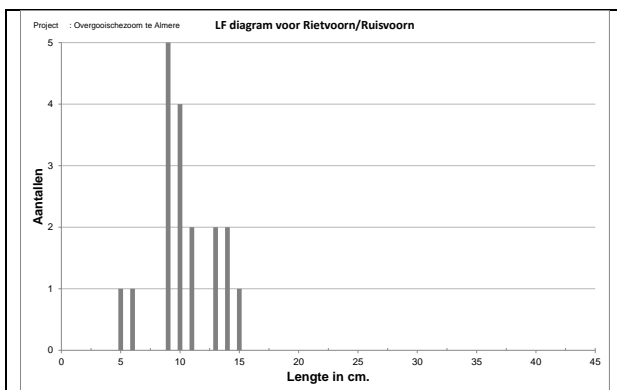
Karper

De karper was qua gewicht goed vertegenwoordigd in de vangst. Er zijn 73 exemplaren van deze vissoort gevangen, qua lengte variërend van 49 tot 76 cm. De conditie van de karpers was gemiddeld matig.

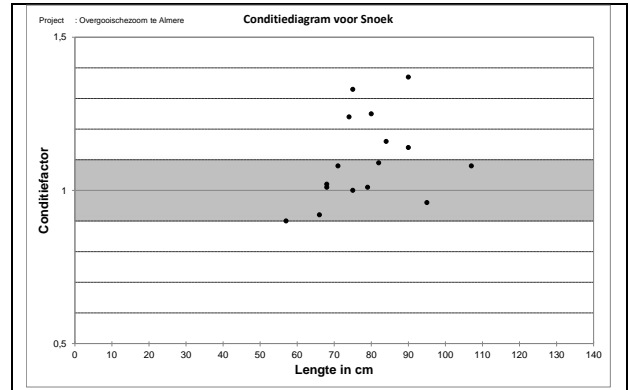
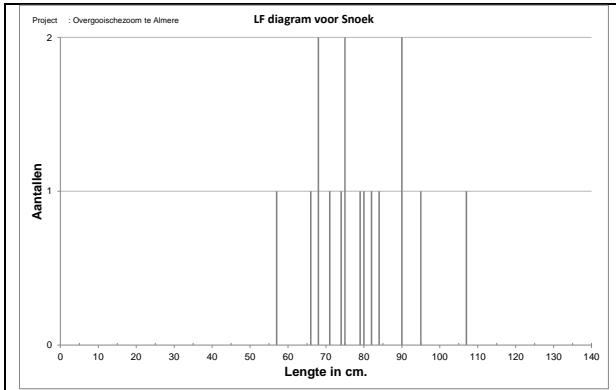
Ruisvoorn

Er zijn 18 ruisvoorns gevangen, qua lengte variërend van 5 tot 15 cm. De conditie van de ruisvoorns was matig tot voldoende.

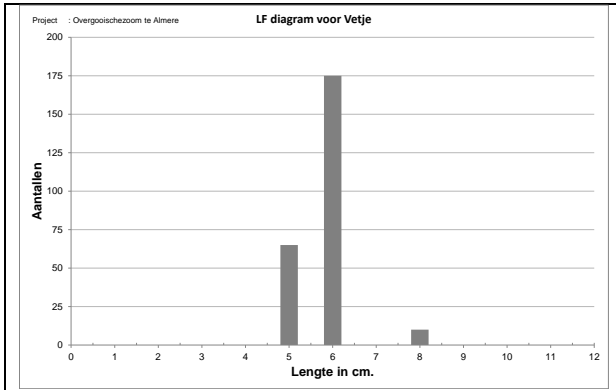

Snoek

In totaal zijn 16 snoeken gevangen met een lengte die varieerde van 57 tot 107 cm. De conditie van de snoeken was voldoende tot goed.

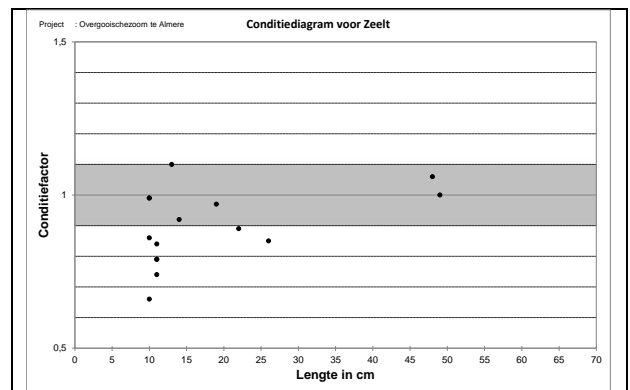
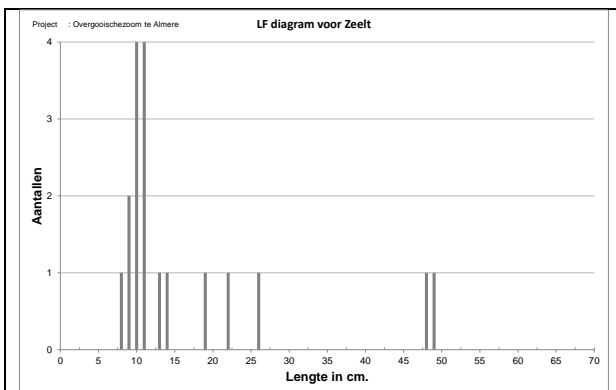
Vetje

De plantenminnende vissoort vetje was goed vertegenwoordigd in de vangst. Er zijn 250 exemplaren van deze vissoort gevangen, tussen de 5 en 8 cm.

Zeelt

In totaal zijn 18 zeelten gevangen met een lengte die varieerde van 8 tot 49 cm. De conditie van de gevangen zeelten was matig tot voldoende.

Overige soorten

Van gibel, kleine modderkruiper en winde zijn te weinig exemplaren gevangen om bovenstaande diagrammen te maken.

5.3 Bestandschatting

Voor de Overgooise Zoom is een schatting gemaakt van de totale hoeveelheid vis in kilogram per hectare (biomassa). De biomassa is berekend aan de hand van standaardwaarden voor de efficiëntie van de gebruikte vangtuigen (Bijkerk, 2014). De biomassaschatting zou een indicatie kunnen zijn voor een onder- dan wel overschrijding van de draagkracht van het water.

Tabel 5.2 Gevangen vissoorten in Overgooise Zoom

0,0: <0,05 kg/ha of < 0,5 stuks/ha

Soortnaam	Totaal		Lengteklassen									
			0+		>0+-15 cm		16-25 cm		26-40 cm		≥41 cm	
	kg/ha	n/ha	kg/ha	n/ha	kg/ha	n/ha	kg/ha	n/ha	kg/ha	n/ha	kg/ha	n/ha
Baars	3,7	681	2,6	566	0,9	113	0,1	2				
Brasem	9,1	7					0,1	0	0,5	1	8,5	5
Blankvoorn	9,4	1976	3	1202	6,2	772	0,2	2				
Giebel	1	7					1	7				
Karper	149,6	34									149,6	34
Kleine modderkruiper	0,1	21			0,1	21						
Ruisvoorn	0,6	42	0,0	5	0,6	38						
Vetje	0,7	589			0,7	589						
Winde	1,1	1									1,1	1
Zeelt	3,1	38			0,6	31	0,6	5	0,7	2	1,2	1
			0-15 cm		16-35 cm		36-44 cm		45-54 cm		55 ≤ cm	
Snoek	22	7									22	7
TOTAAL	200	3.403										

Het geschatte huidige visbestand van de Overgooise Zoom bedraagt circa 200 kg/ha. Dit ligt ruim beneden de geschatte draagkracht.

De visbiomassa bestaat voor het grootste deel uit schubkarper

6 Bespreking en knelpunten

6.1 Bespreking

Soortsamenstelling

Tijdens de visstandbemonstering in de Overgooise Zoom water zijn elf vissoorten gevangen. De soortendiversiteit is daarmee gemiddeld voor een stilstaande plas.

De meeste soorten behoren tot de plantenminnende soorten (soorten die behoren tot het plantenrijke milieu met stilstaand water), namelijk gibel, kleine modderkruiper, ruisvoorn, snoek, vetje en zeelt. Daarnaast behoren vier soorten tot de hoofdgroep eurytope vissoorten (geen voorkeur voor planten of stroming). Dit betreft de soorten baars, brasem, blankvoorn en karper. Tot slot behoort de winde tot de hoofdgroep van de stromingminnende soorten (soorten met een voorkeur voor stromend water).

Blankvoorn is de meest dominante vissoort qua aantallen (55%). Daarnaast komen baars (19%) en vetje (16%) veel voor.

Karper vertegenwoordigt het grootste aandeel van de biomassa (75%). Snoek (15%) en brasem (6%) vertegenwoordigen ook nog een behoorlijk deel van de biomassa. Zowel qua aantallen als qua biomassa wordt de visstand gedomineerd door eurytope vissoorten (79% van de aantallen en 83% van de biomassa).

Lengtesamenstelling

Tijdens het visserijkundig onderzoek is vooral vis met een lengte kleiner dan 15 cm en groter dan 50 cm aangetroffen. Van de brasem zijn nauwelijks exemplaren kleiner dan 40 cm aangetroffen. Van baars, blankvoorn en ruisvoorn zijn geen of nauwelijks exemplaren groter dan 15 cm aangetroffen. Dit wijst op predatie door aalscholver. Maar het kan ook een effect zijn van de wijze van bemonsteren. Er is slechts een deel van het oppervlak (35%) bevestigd en vis ligt 's winters geconcentreerd in scholen. Grotere blankvoorn en ruisvoorn kunnen daardoor zijn gemist. HSV-Ons Genoegen-Almere geeft aan dat grotere blankvoorn en ruisvoorn wel met de hengel gevangen worden. Tijdens een wedstrijd op 3 juni 2017 werd door 11 vissers in totaal ruim 40 kg witvis (vooral blankvoorn) gevangen.

Conditie

De blankvoorn en brasem verkeerden over het algemeen in een voldoende conditie. De voedselomstandigheden voor deze vissoorten zijn voldoende op de Overgooise Zoom. De conditie van karper was matig. De gevangen karpers zagen er gezond uit, maar waren niet hoog gebouwd. Een verklaring voor de matige conditie is dat het verwilderde karpers betreft, die niet beschikken over de genetische eigenschappen voor snelle groei en zware bouw, zoals bij kweekkarpers het geval is. Het is niet waarschijnlijk dat een matige conditie van de karpers veroorzaakt wordt door hoge onderlinge concurrentie, omdat het totale visbestand 200 kg/ha is en niet dusdanig hoog dat concurrentie een belangrijke rol speelt.

Predatie

In de Overgooise Zoom komen twee roofvissoorten voor: baars en snoek. Baars speelt echter een marginale rol als predator, pas bij 15 cm schakelt baars over op het eten van vis. De biomassa baars > 15 cm is minder dan 0,1% van de totale visbiomassa. Snoek vertegenwoordigt 15% van de biomassa. Van deze vissoort zijn geen jonge exemplaren gevangen. De aanwezige oevervegetatie (met name riet) is een belangrijke factor in het voorkomen van jonge snoeken (0⁺ en 1⁺ jaarklasse). Tussen de begroeiing vinden de jonge exemplaren schuilgelegenheid tegen wegvraat door grotere soortgenoten. Snoeken van 3 en 4 groeiseizoenen worden minder afhankelijk van de vegetatie en verplaatsen zich naar het open water. Daar zullen zij deels ten prooi vallen aan de grotere soortgenoten en aan aalscholver. Hoewel rietkragen ruim voorhanden zijn langs de noordoever, is hier toch geen jonge snoek aangetroffen.

6.2 Knelpunten

Visstand

Er is voor de sportvisser een aantrekkelijk visbestand aanwezig. Met relatief veel karper en veel blankvoorn.

Op de Overgooise Zoom is er nauwelijks structuur en schuilgelegenheid voor vis in het water aanwezig. Dat is ook te zien aan het ontbreken van brasem in de lengte van 15 tot 40 cm. Vis is in de huidige situatie gevoelig voor aalscholverpredatie.

Waterkwaliteit - kwantiteit

Op het gebied van waterkwaliteit en waterkwantiteit zijn er geen knelpunten voor de visstand en sportvisserij.

Inrichting en onderhoud van het viswater

Afgezien van de begroeiing langs de oevers is er onder water weinig structuur in de Overgooise Zoom aanwezig. Vis tot een lengte van 40 cm is gevoelig voor predatie en heeft met name 's winters wanneer water- en oeverplanten zijn afgestorven behoefte aan onderwaterstructuur om te kunnen schuilen.

Voor de sportvisser en ook andere recreanten is er weinig parkeergelegenheid. De grasbermen zijn breed genoeg om een auto te parkeren, maar dat is niet wenselijk in verband met spoorvorming en beschadiging van de grasberm.

Verder is de noordoever voor het grootste deel niet toegankelijk vanwege een brede rietkraag en een brede strook ondiep water (< 40 cm). Juist in de noordoever kunnen mooie beschutte stekken gecreëerd worden.

7 Aanbevelingen

7.1 Visuitzet

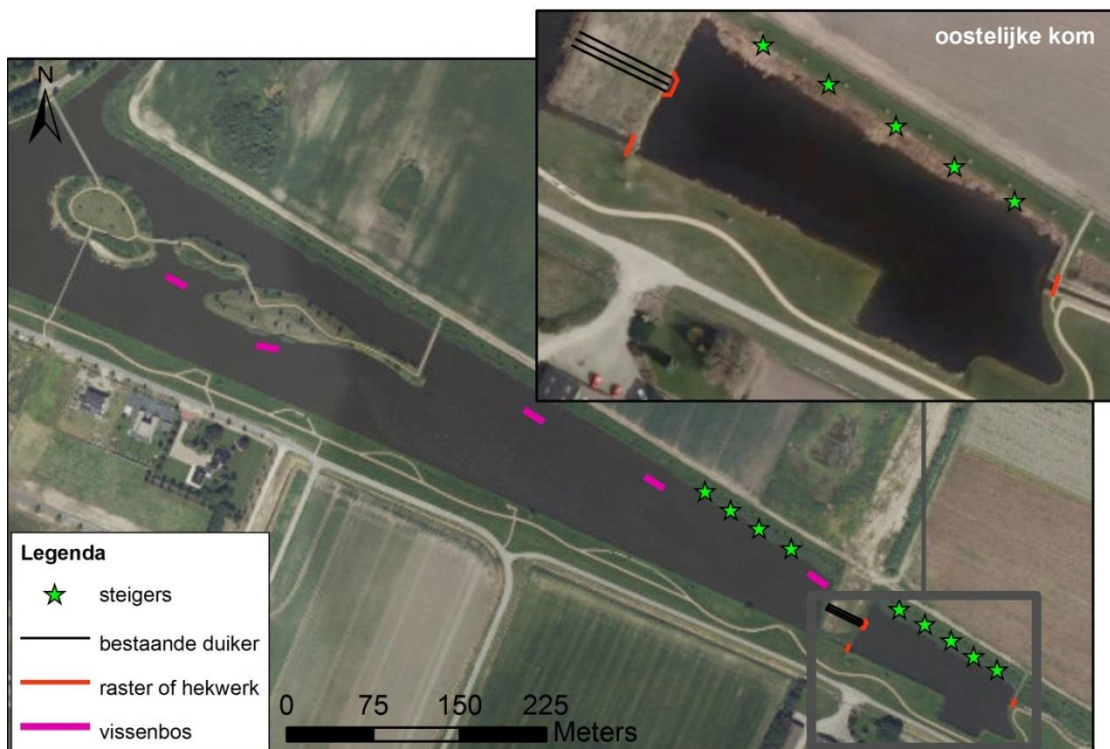
De visstand is niet hoog, maar vereist ten behoeve van de sportvisserij geen visuitzet. Uitzet van brasem en blankvoorn is vaak weinig effectief. Met maatregelen zoals het aanleggen van vissenbossen, kan de populatie witvis (blankvoorn/brasem) gestimuleerd worden.

Als gekozen wordt voor een gedifferentieerd beheer, waarbij de oostelijk kom (zie figuur 7.1) anders beheerd wordt dan het grotere westelijke deel, kan gekozen worden om het oostelijke deel te voorzien van een hoge bezetting kleine karper. Meer hierover in de paragraaf 7.2.

Meer informatie over de uit te zetten vissoorten en de, tijdens de visstandbemonstering, gevangen vissoorten is te vinden op de website http://www.sportvisserijnederland.nl/vis_en_water/vissoorten/.

Karpersterfte

Het uitzetten van karper is de laatste jaren riskant gebleken op kleinere en afgesloten wateren. In een aantal gevallen treedt in het voorjaar sterfte op onder het oorspronkelijke karperbestand. Om de verspreiding van ziekten door het uitzetten van 'vreemde' karpers zoveel mogelijk te voorkomen, dienen de karpers te worden betrokken bij gereputeerde vishandelaren, hoewel ook dit geen garantie biedt. De vereniging dient het risico te onderkennen dat na een uitzetting sterfte onder het al aanwezige karperbestand kan optreden.

Figuur 7.1 Aanbevolen inrichtingsmaatregelen Overgooise Zoom.

7.2 Hoog bezette karpervijver

De kleine oostelijke kom (0,76 ha) kan door middel van gaas of hekwerk eenvoudig worden afgesloten van het westelijke deel. Hierbij dient één gaasconstructie of hekwerk geplaatst te worden voor de drie duikers die het oostelijk deel verbinden met het westelijk deel; één hekwerk voor de verbindingssloot tussen oostelijk en westelijk deel en één hekwerk voor het beekje aan de oostzijde.

Door de afscheiding is het mogelijk om beide delen verschillend te beheren. De kleine oostelijke kom kan worden beheerd als water met een hoge bezetting aan kleine karpers. Dergelijke wateren zijn interessant voor de witvisser, om met de vaste hengel of feederhengel kleine karpers tot een lengte van 50 cm te vangen. Dit is een intensieve beheervorm waarbij jaarlijks tweejarige karpers (0,8 kg per stuk) wordt uitgezet. Het eerste jaar wordt gestart met een uitzet van 150 kg tweejarige karpers, vervolgens wordt jaarlijks 75 kg uitgezet (100 kg/ha). Na verloop van circa 5 jaar bereikt het bestand een maximum van circa 800 kg/ha. Vervolgens is het van belang karpers groter dan 50 cm weg te vangen, dit kan door na 5 jaar een afvissing te doen of door sportvissers de opdracht te geven te grote karpers over te zetten in het naastgelegen westelijke deel.

7.3 Inrichtingsmaatregelen

In paragraaf 6.2 zijn de volgende knelpunten ten aanzien van de inrichting van het water benoemd:

- Er is 's winters te weinig structuur onder water wat als schuilplaats voor jonge vis kan dienen.
- Er is te weinig parkeergelegenheid in de directe omgeving van de Overgooise Zoom.
- De noordoever is niet toegankelijk voor sportvissers vanwege de rietkraag en ondieptes.

Hieronder is een aantal aanbevelingen uitgewerkt om bovenstaande knelpunten op te lossen.

Schuilplaatsen voor vis

Afgezien van oeverbegroeiing zijn er in de Overgooise Zoom weinig structuren waar vis kan schuilen. Vooral 's winters is dit probleem wanneer de spaarzame begroeiing afsterft. Omdat de Overgooise Zoom verder een egale bodem heeft met weinig structuur, zoals omgevallen bomen en onderwaterplanten, wordt aanbevolen om onderwaterstructuren aan te brengen.

Figuur 7.2 Onderwaterstructuren in de vorm van in het water liggen takken vormen een goede schuilplaats voor jonge vis

Een goede en goedkope optie voor het aanbrengen van structuur is het aanbrengen van bundels snoeihout in het water. De bundels moeten worden verzwaard en op ongeveer 1,0 tot 1,5 meter diepte worden afgezonken. Een andere optie is het aanbrengen van een dubbele rij palen met een afstand van circa één meter tussen de rijen. Tussen de palen kan grof snoeihout worden aangebracht (stamdikte 10-20 cm).

Figuur 7.3 Een dubbele palenrij met daartussen grof snoeihout, een goede schuilplaats voor jonge vis

Jonge vis kan tussen de holttes schuilen zodat ze niet weggegeten worden. Daarnaast vormt het snoeihout een nieuwe voedingsbodem voor allerlei waterorganismen die weer als voedsel dienen voor vis.

Aanvullend kunnen waterlelies worden aangeplant. In de oostelijke kom dient dit op twee plaatsen te gebeuren en in de westelijke kom op vier plaatsen. Waterlelies woekeren niet en vormen compacte velden waar jonge vis kan schuilen tegen predatie.

Aanleggen parkeergelegenheid

Om de toegankelijkheid te verbeteren kan de gemeente Almere gevraagd worden om om de 250 meter in totaal drie parkeerhavens voor circa 5 auto's aan te leggen langs de weg 'Kloosterbos' aan de zuidzijde van de Overgooise

Zoom. Als wordt besloten om de oostelijke kom te beheren als een hoog bezette karpervijver, dienen er bij de oostelijke kom 10 parkeerplaatsen te komen.

Een alternatief is om in overleg met de gemeente goede afspraken te maken over het in de berm parkeren van auto's, eventueel kan er dan nog verharding in de berm worden aangebracht.

Verbeteren toegankelijkheid en bevisbaarheid noordoever

Vanwege de dikke rietkraag en het ondiepe water langs de oever wordt aanbevolen in totaal 9 vissteigers aan te leggen met een onderlinge afstand van circa 30 meter. De vissteigers bestaan uit een smalle vlonder die circa 4 meter vanuit de oever het water in steekt. Op de oever dient een smal toegangspad te worden aangelegd van schelpengruis of betontegels.

7.4 Gemeentelijk beheerplan viswateren opstellen

De wensen vanuit de sportvisserij worden vaak op ad-hoc basis aan de overheid voorgelegd. Nadeel hiervan is dat de bereidheid om mee te werken bij de gemeente dan sterk afhankelijk is van de op dat moment beschikbare tijd en middelen. Verder weet de overheid meestal niet welke wateren belangrijk zijn voor de sportvisserij. Een meer gestructureerde aanpak door een hengelsportvereniging levert meer resultaat op. Daarom wordt aanbevolen om alle belangrijke wateren voor de sportvisserij binnen Almere in kaart te brengen. Voor Almere betekent dit dat eerst een selectie gemaakt zal moeten worden uit de vele wateren die Almere rijk is. Wanneer de belangrijkste wateren geselecteerd zijn kan een sportvistype worden toegekend (jeugdvisser, recreatievisser, wedstrijdvisser, karpervisser, roofvisser, vliegvisser, mindervalide-visser, zie Bijlage II).

Voor de geselecteerde wateren kunnen vervolgens factsheets (zie paragraaf 7.5) worden gemaakt, waarin knelpunten en wensen voor de sportvisserij worden geformuleerd. De factsheets kunnen met de gemeente worden besproken en in overleg kunnen maatregelen worden getroffen. HSV-Ons Genoegen-Almere kan dan een eenvoudig meerjarig beheerplan opstellen om de maatregelen uit te voeren.

7.5 Factsheet visserij

Visrechthebbenden hebben de verantwoording om goed visserijbeheer uit te voeren op hun wateren. Vaak is er geen duidelijk visserijbeheer of is dit niet goed vastgelegd. De leden en de betrokken overheden hebben geen inzicht in het visserijbeheer van de vereniging, wat kan zorgen voor onbegrip en misverstanden. Een middel bij het vormen en vastleggen van het visserijbeheer is de factsheet. Om hengelsportverenigingen hierbij te ondersteunen heeft Sportvisserij Nederland de factsheetmodule ontwikkeld. Deze module kan worden aangevraagd via de website:

<http://www.mijnhengelsportvereniging.nl/modules/factsheetmodule.html>

De factsheetmodule geeft de vereniging de mogelijkheid het visserijbeheer duidelijk neer te zetten en keuzes te maken. De milieukeurmerken, visstand,

knelpunten en wensen per water kunnen worden vastgelegd en worden vertaald naar een actieplan voor de komende vijf jaar. De ingevulde factsheets kunnen op elk moment door de vereniging worden aangepast. De vereniging kan de ingevulde factsheets als PDF downloaden en op haar eigen website plaatsen. De factsheets zullen zorgen voor een transparant visserijbeheer en kunnen als communicatiemiddel worden gebruikt naar de leden en de betrokken overheden.

Factsheets worden al veelvuldig gebruikt voor (regionale) visplannen. Indien een visrechthebbende door de waterbeheerder wordt verplicht een visplan op te stellen voor een water, is meestal het inbrengen van een volledig ingevulde factsheet al voldoende om aan de verplichting te voldoen. Een factsheet kan te allen tijde aangepast worden, indien er behoefte is om bijvoorbeeld extra informatie op te nemen.

De factsheet van de Overgooise Zoom is opgenomen in Bijlage II.

7.6 Evaluatieonderzoek en subsidie

Vervolgonderzoek

Eventueel kan over een aantal jaren weer een visserijkundig onderzoek worden uitgevoerd, om opnieuw de samenstelling en kwaliteit van de visstand vast te leggen. Er kan dan worden bekeken in hoeverre de voorgestelde maatregelen zijn uitgevoerd en wat voor effect deze maatregelen op de visstand hebben gehad. Ook kan dan worden bekeken of aanvullende maatregelen wenselijk zijn.

Hengelvangstregistratie

Sportvisserij Nederland heeft een website en app ontwikkeld voor het registreren van vangsten. Het registreren van vangsten vinden veel sportvissers een leuke bezigheid, die nu leuker en makkelijker is. Vangsten zijn te registreren op www.mijnvismaat.nl. De app is gratis te downloaden. Voor meer informatie mail naar: info@mijnvismaat.nl. Voor wedstrijdregistraties wordt een aparte module ontwikkeld.

De online verenigingsservice

Sportvisserij Nederland werkt samen met de federaties aan een optimale service naar de verenigingen toe. Deze service wordt aangeboden via de website www.hsvservice.nl (ook te benaderen via www.sportvisserijnederland.nl). Hier vindt u praktische informatie over:

- bestuur
- controle
- jeugdwerk
- promotie
- visstandbeheer
- vrijwilligers
- wedstrijden
- ledenactiviteiten

De informatie is in de vorm van infobladen, handleidingen, veldgidsen en brochures beschikbaar als downloads (PDF). U vindt op de verenigingsservice

ook informatieve (instructie)video's en de mogelijkheid om materialen te bestellen, een online cursus te volgen of u op te geven voor een praktische cursus bij Sportvisserij Nederland. Met de informatie op de verenigingservice kunnen verenigingen en hun vrijwilligers direct aan de slag met hun activiteiten.

Subsidie

Het Fonds Verbetering Sportvisserijmogelijkheden heeft als doel activiteiten van de aangesloten hengelsportverenigingen te stimuleren en duurzame verbetering van de sportvisserijmogelijkheden te ondersteunen. Het Fonds Verbetering Sportvisserijmogelijkheden kan activiteiten ondersteunen op het gebied van:

- voorzieningen aan het viswater, voor de visstand of voor de sportvissers

De maximale bijdrage die per project kan worden verleend, bedraagt 50 % van de externe kosten tot een maximum bijdrage van 10.000 euro. Minimaal dient de eigen bijdrage 2.000 euro te zijn.

De activiteiten kunnen heel divers zijn. Om een idee te geven: aanleg van een paaigebied, een beluchtingsinstallatie, beschermingsconstructies tegen aalscholvers, een schuilhut, een eigen clubhuis, trailerhellingen, vissteigers, visbotenhavens, etc.

Belangrijk is dat het vernieuwende activiteiten zijn met een wezenlijk toegevoegde waarde voor de sportvisserij. Er moet een kort maar goed onderbouwd plan worden ingediend, waarbij ook de financiering duidelijk moet zijn aangegeven (andere externe financiers, eigen financiële bijdrage en inzet) inclusief de realisatie termijn. Reguliere activiteiten en beheersactiviteiten komen niet voor subsidie in aanmerking.

De Overgooise Zoom

Literatuur

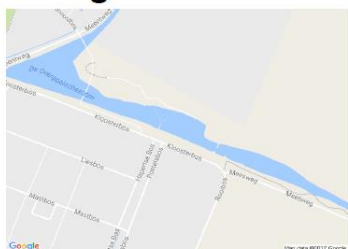
- Bijkerk, R. (red), 2014. Handboek hydrobiologie; Biologisch onderzoek voor de ecologische beoordeling van Nederlandse zoete en brakke oppervlaktewateren. STOWA, Amersfoort.
- STOWA, 2010. Handboek Hydrobiologie. Deel 13: Vis Werkvoorschrift A 26. Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer. September 2010. STOWA, Utrecht.
- Zoetemeyer, R.B., & B.J. Lucas, 2007. Basisboek visstandbeheer. Sportvisserij Nederland, Bilthoven.

Bijlagen

Bijlage I	Factsheet Overgooise Zoom	27
Bijlage II	Sportvisserijtypen	29

Bijlage I Factsheet Overgooise Zoom

Overgooi te Almere

Algemene beschrijving

Coördinaten: 52.33085676759568, 5.266574147151588
 Grootte: 9,9 ha
 Max. diepte: 1,6 meter
 Gem. breedte: 100 meter
 Watertype: stadsvijver
 Opgenomen in: Gezamenlijke lijst van viswateren
 Naam HSV/HSF: HSV Ons Genoegen
 Plaats HSV/HSF: Almere

Visrecht

Verhuurder visrecht: Gemeente Almere
 Visrecht hengelsportvereniging: volledig visrecht gehuurd van eigenaar

Huidige ecologie & milieu

Waterplantenbedekking zomer:

Totaal waterplanten: 3 %
 Bovenwaterplanten: 2 %
 Drijfbladplanten: 1 %
 Onderwaterplanten: 0 %

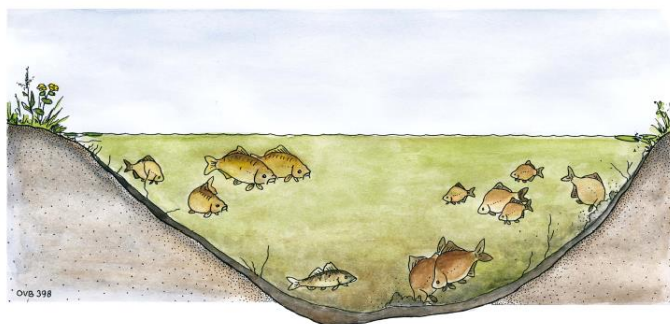
Milieu overig:

Doorzicht: 40 – 60 cm
 Bodemsoort: Klei
 Bagger: 0 - 10 cm
 Vismigratie mogelijk: Nee

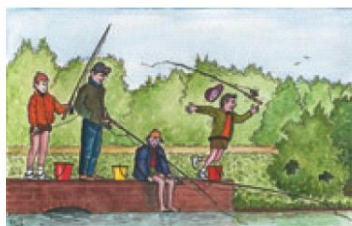
Meest gevangen vissoorten:

- blankvoorn
- ruisvoorn
- karper

Viswatertype: Brasem-snoekbaars viswatertype

Sportvisserij

jeugd

recreatievisser

Meest gewaardeerd door de sportvisser

- goede karperstand (veel karper)
- viswater vlakbij de bebouwde kom
- belangrijk jeugdviswater

Belangrijkste knelpunten sportvisserij:

- te weinig waterplantengroei
- te weinig parkeergelegenheid bij het water

Gewenste maatregelen sportvisserij:

- Aanleg vissenbos
- Vissteigers aanleggen
- Uitzet karper (hoge dichtheid)

Sportvisserij	
Omschrijving wedstrijdtraject(en)	geen
Bijzondere regels	geen
Aanwezige voorzieningen	
Aantal vissers per dag gedurende zomerperiode	<ul style="list-style-type: none"> • werkdag: 3 • weekend: 5 • topdag: 8

Visserijbeheer	
Vissterfte: (laatste 5 jaar)	geen
Visuitzettingen: (laatste 5 jaar)	geen
Visonttrekking:	<i>Nee</i>
Is er een visserijkundig onderzoek uitgevoerd?	Ja 2017 door Sportvisserij Nederland
Overige/bijzonderheden	geen

Wensen/actieplan komende 5 jaar	
Wensen	Het afschermen van de oostelijke kom, deze kom beheren als hoogbezette karpervijver. Aanleggen van vissteigers langs de noordoever tussen het riet. Aanleggen van 5 vissenbossen om meer schuilgelegenheid voor vis in de wintermaanden te creëren.
Actieplan: (laatste 5 jaar)	<i>Jaartal</i> <i>Omschrijving</i>
	2017 geen
	2018 geen
	2019 geen
	2020 geen
	2021 geen
Overige bijzonderheden	geen

Bijlage II Sportvisserijtypen

Sportvissers in Nederland vissen op verschillende manieren en op verschillende vissoorten. De wensen en eisen die sportvissers stellen aan visstand, viswater en visstek zijn daardoor niet gelijk, maar lopen per type sportvisser aanzienlijk uiteen. Sportvissers die zich volledig richten op het vangen van één bepaalde vissoort, zullen vooral die wateren bevissen waar deze vissoort in redelijke mate kan worden verwacht. Daarnaast zijn er vistechnieken die specifieke eisen stellen aan de inrichting van de oevers en de directe omgeving. Er zijn bijvoorbeeld statische manieren om te vissen en meer actieve sportvisserijvormen, waarbij de hengelaar zich voortdurend verplaatst over, door of langs het water. Vooral jeugdige en mindervalide hengelaars stellen eisen aan de veiligheid, bereikbaarheid en toegankelijkheid van het water.

Op grond van de combinatie van beviste vissoorten, vistechnieken en eisen die de sportvisser stelt aan het viswater en zijn visstek, is een indeling gemaakt van acht typen sportvissers. Deze typen sportvissers worden in het navolgende besproken.

Recreatievisser

Het grootste deel van de Nederlandse sportvissers kan worden gerekend tot het sportvisserstype recreatievisser. Dit type omvat sportvissers die met de vaste hengel of een werphengel vooral op brasem of blankvoorn vissen. Natuurbeleving, het avontuurlijk ontspannen aan de waterkant, vormt voor deze groep vaak een belangrijk motief.

Karpervisser

Karpervissers zijn grofweg in te delen in twee groepen. De ene groep wil graag veel karpers vangen en de andere groep vangt het liefst grote karpers. Dit verschil heeft belangrijke gevolgen voor de eisen die deze twee groepen aan het viswater en het visstandbeheer stellen.

Snoekvisser

Voor de snoekvisser is een gezonde snoekstand dé voorwaarde voor een geschikt viswater. Voor de snoekvisser is niet alleen de aanwezigheid van voldoende aantallen, maar ook het formaat van de te vangen snoek van belang.

Vliegvisser

Vliegvisseren vissen met imitaties van insecten en vis(larven), die door de vis vooral visueel worden waargenomen. Deze visteknik is daardoor het meest effectief in helder water. In beken worden vissoorten als beekforel, vlagzalm, kopvoorn en winde door vliegvisseren zeer gewaardeerd.

Snoekbaarsvisser

Snoekbaars is een zeer gewilde sportvis die vanaf de kant en vooral vanuit bootjes in voedselrijke, troebele en/of diepere wateren wordt bevestigd. Het formaat van de te vangen snoekbaars is hierbij niet van het grootste belang.

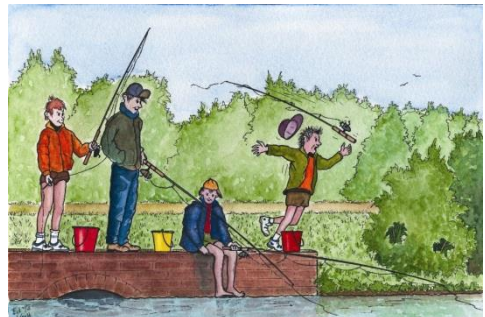
Wedstrijdvisser

Wedstrijdvisseren willen in een bepaalde tijd zoveel mogelijk vis vangen. Het competitie-element vormt voor deze sportvisseren het belangrijkste motief. Vooral voedselrijke wateren met harde, uniforme oevers en een dicht bestand aan witvis zijn geschikt als wedstrijdwater.

Jeugdige visser

Voor jeugdige sportvisseren gelden bijzondere eisen voor wat betreft de veiligheid aan en rondom het viswater. Geschikt viswater voor de jeugd ligt in een goed bereikbare omgeving. Een gevarieerde visstand met makkelijk vangbare vissen is uiteraard een voordeel.

Mindervalide sportvisser

Mindervalide sportvisseren stellen specifieke eisen aan de toegankelijkheid van visplekken en de bevestigbaarheid van het water vanaf de oever.

Bron:

Zoetemeyer, R.B., & B.J. Lucas, 2002. Sportvisserijgebruik: Wat willen sportvisseren? Vis & Water magazine vol. 2 (4): 3-12.

Sportvisserij
Nederland

Sportvisserij Nederland
Postbus 162
3720 AD Bilthoven

